

HÖGSKOLAN FÖR SCEN OCH MUSIK

Den osynlige räddaren

En undersökning kring förutsättningarna och utmaningarna förknippade med swinguppdraget i en musikalproduktion

Av Nils Weibull

Självständigt arbete (examensarbete), 15 högskolepoäng

Konstnärligt kandidatprogram i Musikal

Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet

Termin VT

År 2022

Författare: *Nils Weibull*

Arbetets titel: *Den osynlige räddaren. En undersökning kring förutsättningarna och utmaningarna förknippade med swinguppdraget i en musikalproduktion*

Arbetets titel på engelska: *The invisible rescuer. A study of the conditions and challenges associated with the swing assignment in a musical theatre production*

Handledare: Universitetslektor Victoria Brattström

Examinator: Hedvig Jalhed

Nyckelord: Swing, musikal, scenkonst, skådespelare, musikalartist, konstnärliga arbetsprocesser

SAMMANFATTNING

Det här undersökande arbetet handlar om uppgiften att arbeta som swing i en musikalproduktion. Utifrån mina egna erfarenheter av att arbeta som musikalartist i musikalproduktionen *She Loves me* på Spira i Jönköping (HT 2021) reflekterar jag över specifika utmaningar samt utvecklingsmöjligheter förknippade med att stå inför och ta sig an swinguppdraget i en produktion. Vad kännetecknar arbetsprocessen när det gäller uppdraget som swing i en musikalproduktion? Hur påverkade den här erfarenheten mig och mitt konstnärskap? Vad lärde jag mig av processen och hur skulle den här typen av uppdrag kunna bidra till att utveckla mig som artist? I undersökningen sammanfattar jag swinguppgiften som ett uppdrag där produktionen är beroende av att man gör ett mycket omfattande och noggrant arbete in i minsta detalj samtidigt som ens arbete skall vara i viss betydelse osynligt. Jag har beskrivit det som att man fungerar som föreställningens ”osynlige räddare”.

1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.1.1 Vem är jag?	5
1.1.2 Vad är musikalen She loves me?	6
1.1.3 Vad innebär arbetsuppgiften som swing i en musikalensemble?	7
1.2 Syfte och frågeställning	9
1.3 Tillvägagångssätt – material och metoder	9
1.4 Förklaringar av begrepp som används arbetet	10
2. Beskrivning av arbetsprocessen att ta mig an uppgiften som swing i She Loves Me	10
2.1 Jag som swing – att omfatta och ta sig an uppgiften	10
2.1.1 Mina system och lösningar	13
2.2 Hur påverkade swing mig som person? Självförtroende, stressnivå, gruppdynamik m.m	19
2.3 Vad lärde jag mig som artist och hur påverkades mitt konstnärskap?	20
3. Sammanfattning slutsatser, verktyg och nycklar	21
4. Tack	23
5. Referenslista	24

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Hösten 2020 åker jag och några klasskompisar från musikalkandidatutbildningen på Högskolan för scen och musik i Göteborg till Kulturhuset Spira i Jönköping. Vi anländer med ett lätt pirr i magen. Det är dags för audition till den kommande höstens musikal *She Loves Me* där vi söker praktikplatser. Till audition har jag med mig två låtar. De är båda i samma stil som musikalen vi söker till. Jag har också med en dialogscen som vi fått utskickad till oss i förväg och som vi förväntas att jobba med framför juryn under audition. Jag kliver in framför juryn. Där sitter regissören, koreografen, teaterchefen, dirigenten och producenten. Jag sjunger mina två låtar, pratar litegrann med juryn. Jag får också spela min förelagda scen mot en av mina klasskamrater Petra Björkman. Sen åker vi hem till Göteborg.

Ett drygt halvår senare kommer beskedet om vilka som blev uttagna att delta i den aktuella produktionen. Glädjen är total. Jag hade fått en praktikplats och jag skulle få stå på scenen i hösten 2021 stora musikal *She Loves Me* på teaterhuset Spira i Jönköping!

När jag väl fick mina specifika arbetsuppgifter i produktionen kändes dock allt en smula märkligt. . Det visade det sig att det visst skulle vara något som hette Swing jag skulle göra i föreställningen. - Swing, va tusan är en swing? tänkte jag. Jag började söka information om vad swinguppgiften i en musikalproduktion var och vad som kunde förväntas av mig i uppdraget. Men jag insåg snabbt att jag skulle jobba med något som var så pass nytt i Sverige att nog inte heller den svenska musikalbranschen riktigt hunnit förstå och vänja sig vid vad denna uppgift kunde innebära. Uppdraget som swing var iallafall något jag skulle lära mig nu och det är den lärandeprocessen som mitt undersökande arbete handlar om. Vad kan uppdraget som Swing i en musikalproduktion innebära? Vad är utmaningarna för mig? Vad måste jag kunna och vara bra på? Hur gick jag t.ex tillväga för att lära mig spela 13 roller men ändå också vara osynlig på scenen? Och hur påverkade den här erfarenheten mig som person och mitt konstnärskap?

1.1.1 Vem är jag?

Jag heter Nils Weibull och detta är mitt självständiga arbete, mitt examensarbete som jag gör som en del av min utbildning på kandidatprogrammet i musikal på Högskolan för Scen och Musik vid Göteborgs Universitet. Jag kommer från början från Helsingborg och jag har vuxit upp med klassisk musik och jazz sen dag ett. Med två föräldrar sjungandes i Helsingborgskonserthuskör blev konserthuset på ett naturligt sätt som mitt andra hem. Första gången jag stod på scenen var genom konserthusets årliga framförande av Christmas Carols. Det var en konsert som spelade

klassiska julsånger samt ett potpurri av Disneys kända låtar från tomtarnas jul. Detta spelades varje år och då fick barnen till kören och orkestern medverka. Jag minns väldigt starkt känslan av lycka under repetitionerna, glädjen över att stå på scenen och den där speciella känslan som kom över en när applåderna kom. Jag minns att jag grät när helgens sista konsert var över för jag visste att det var ett helt år till nästa gång.

När jag fyllt nio år frågade min pappa mig en morgon om jag kunde *Idas sommarvisa*. Jag svarade honom att den kunde jag inte, så då bad min pappa bad mig att välja ut en låt som jag kunde utantill. Det blev vaggvisan *Tula hem och Tula vall* och med den visan satte vi oss i bilen och körde ner mot Malmöoperan och audition till barnkören där. I sex år var jag verksam i Malmö operas barnkör och jobbade som barnsolist på operan. Jag var med i produktioner som *Carmen*, *Parsifal*, *Trollflöjten* med flera. Min kärlek för scenen var fullständig och jag visste att det var här jag ville vara.

Foto: Jag 4år i tomtedress på Konserthuset

Foto: Här är jag 11år och är iklädd kostymen för operan *Carmen* som operan satte upp.

På högstadiet gick jag musikklasser, under gymnasiet var jag jazznörd, sedan följde ett år på folkhögskola med inriktning musikteater. När jag sedan kom in på musikalutbildningen vid Högskolan för scen och musik vid Göteborgs Universitet (2019) kändes det att cirkeln var sluten och jag äntligen var tillbaka hemma på scenen igen.

Detta något om mig och min bakgrund. Nu följer här en kort sammanfattning av grundhistorien i musikalen ”She loves me” som är en del av sammanhanget för min undersökning.

1.1.2 Vad är musikalen *She loves me*?

Manuset baseras på den ungerska pjäsen *Parfumerie* av Dramatikern *Miklós László* [1903-1973]. Musikalens manus är skrivet av Joe Masteroff, känd för bl.a dramatiseringen av musikalen Cabaret. Musiken är komponerad av Jerry Bock och Sheldon Harnick. (Jerry Bock & Sheldon Harnick är också kända för sitt verk *Spelman på taket* 1971.) 1963 fick berättelsen sin Broadwaypremiär och 1964 sattes *She Loves Me* upp i West End. 1964 blev den också nominerad till Tony Awards för bästa musikalen.

Genomgående teman i musikalen är tvåsamhetens och kärlekens komplikationer och vikten av ärlighet, om ensamhet och vad obesvarad kärlek kan leda till. Dramat utspelar sig i Budapest mellan de två butiksanställda Georg Nowack och Amalia Balash. Som kollegor på jobbet i Parfymierian är de ständigt på kant med varandra. Samtidigt som de utan att själva veta om det, fått kontakt via en annons och båda under pseudonym skriver brinnande kärleksbrev till varandra.. Andra karaktärer i

musikalen är *Ilona Ritter* vars kärlek aldrig verkar komma enkelt. *Steven Kodaly* beskriven som en player av rang och men också någon som bär på en dold hemlighet. *Maraczek*, ägare av parfymieriet där alla jobbar, en snäll man men där kärleken visar sig spela honom ett spratt. *Ladislav Sipos*, en arbetshäst som sköter sitt jobb exemplariskt men som kanske mest vill ha mer respekt från sina kollegor samt *Laszlo Arpad* det unga cykelbudet för parfymierian vars högsta dröm är att en dag själv få klä på sig rocken och locka kunderna med liljedoftande tvål.

Musikalen slutar som det borde. George och Amalia får varandra tillslut. Slutet gott allting gott!

1.1.3 Vad innebär arbetsuppgiften som swing i en musikensemble?

När jag fick min praktik på Kulturhuset Spira och förstod att min funktion i ensemblen var swing ville jag naturligtvis ta reda på så mycket som möjligt kring vad detta egentligen innebar och vad som förväntades av mig i den uppgiften. Vilka utmaningar kunde jag förvänta mig och vad hade jag att se fram emot? Jag upptäckte att det inte fanns så mycket information på svenska om vad swingyrket innebar, men att swingyrket däremot är väldigt väletablerat i nästan alla andra stora musikalländer så som tex Tyskland, England och USA. I dessa länder finns mycket information att få tag på som handlar om den här specifika arbetsuppgiften i en musikensemble och jag förstod utifrån detta att jag hade något spännande att se fram emot.

Skådespelare, regissör och författare Skye Pagon sammanfattar t.ex i en artikel från *Dramatics*, swingyrkets grundpelare på följande sätt :

” A swing is an offstage performer who only goes on if someone in the ensemble is unable to do so. A swing most often does not cover principal roles in a show. These are generally covered either by understudies from the ensemble or by standbys, which are basically swings assigned only to lead roles or specific performers. A swing or a standby can be responsible for covering any number of tracks and is expected to go on at a moment’s notice for any of them, with or without a brush-up rehearsal. ”¹

---

¹ Pagon, Skye. ”Swing Time”. *Dramatics Magazine Online*, 21 juli 2020, <https://dramatics.org/swing-time/>. Hämtat 5/5 - 22

På svenska skulle jag vilja utveckla detta såhär: I en föreställning kan det finnas flera reservplaner i olika led för att minimera risken att behöva ställa in om någon försvinner. Vi har huvudrollerna som gör sitt track² och inget mer. Sen har vi rollen som understudy. Med understudy menas en person som hoppar in och gör någon av huvudrollernas uppgifter om huvudrollsinnehavaren skulle försvinna. Understudy kallas också ibland för cover. Man täcker upp för en viss för föreställningen bärande roll. Att vara understudy innebär att man ofta har två tracks att hålla reda på. Man har det track som man spelar när man inte hoppar in för sin givna huvudroll och sen har man också huvudrollens track att hålla reda på. En swing däremot kan ha nästan hur många tracks som helst. För en swing hoppar in för understudyrollen när dom hoppar in för huvudrollen. En swing ska också kunna alla i ensemblens tracks utöver sitt egna för att när som helst kunna byta, rädda, spela, dansa något som någon annan gör som del av sin uppgift men av någon anledning inte kan vid just det tillfället. Om någon skadar sig tex. Detta innebär också att om det är fler som är frånvarande så kan en swing behöva göra ett så kallad switch-track vilket innebär att hen kommer att köra flera olika tracks samtidigt. Allt detta för att slippa ställa in föreställningen. Som swing kan du också hoppa in på roller som spelas av det motsatta könet.

Swingyrket räknas ofta som den tuffaste och mest krävande rollen att ha i en musikensemble. Det kräver en otrolig förmåga att hålla koll på alla tracks, att minnas alla koreografier, stämmor och att alltid vara redo för att hoppa in på positioner som behöver räddas.

Musikalartist och författare J.Austin Eyer skriver i *Broadway Swings*:

Covering the Ensemble in Musical Theatre

“Anyone who hires swings knows you need them to be true triple threats,”[...] “You need someone who can lift the girls, carry a scene, dance all of the steps, and sing both the high A the low B. Swings stay calm under pressure and learn to be in the moment.”³

---

² Med track menas det spår [den text, musik, koreografi]som du som skådespelare går, står, gör under föreställningens gång.

³ ”Broadway Swings”. J. Austin Eyer, <http://www.jaustineyer.com/broadway-swings.html>. Åtkomstdatum 07 juni 2022. Citatet hämtat från nätet 6/2 -2022

En annan aspekt av uppdraget som Swing som jag kommer att gå lite djupare in på senare i det här arbetet är att man inte är alltid garanterad att få vara på scen när man inte har inhopp. Som swing har du egentligen bara en uppgift att hoppa in om någon försvinner, men försvinner ingen så finns det ingen plats att hoppa in på. Under min praktik i produktionen *She loves me* blev jag ändå satt på scenen i mindre roller där jag gjorde mitt egna track, vilket betydde att jag var på scenen varje föreställning. Men dessa roller var av nödvändighet så obetydliga att dom vilken sekund som helst skulle kunna tas bort om jag behövde hoppa in och täcka upp för någon annan. Denna förutsättning resulterar i att man mer eller mindre spelar osynlig och obetydlig på scenen. Vad detta sedan kan göra med ens konstnärskap och ens psyke är något jag också reflekterar över som en del av mitt undersökande arbete.

1.2 Syfte och frågeställning

I detta arbete reflekterar jag över hur mina erfarenheter i uppgiften som swing under min praktik på Spira i Jönköping i föreställningen *She Loves me* påverkade mig som person och mitt konstnärskap. Var det något specifikt jag lärde mig av den här erfarenheten som jag har nytta av i framtida uppgifter? Vilka arbetssätt, metoder, verktyg använde jag och hur strukturerade jag arbetet för att kunna bli den där ”osynlige” som samtidigt kan rädda föreställningen? Jag försöker alltså få syn på vad jag egentligen lärde mig av detta, hur det påverkade mig och hur jag kan använda dessa erfarenheter för att stärka mitt konstnärskap. Med detta arbete hoppas jag också kunna bidra med mer kunskap till Sveriges scenvärld kring utmaningar och möjligheter förknippade med uppgiften som swing i en musikalproduktion. Och hur man ur teaterhusens perspektiv på ett bra sätt skulle kunna ta hand om skådespelarens kompetens i den här specifika typen av uppgift.

1.3 Tillvägagångssätt – material och metoder

I arbetet utgår jag alltså ifrån mina egna erfarenheter som swing under min praktik hösten 2021. Jag använder mig av anteckningar, skisser och system som jag skapade under praktikperiodens gång och arbetet med föreställningen. Dessa anteckningar fungerade bl.a. vägledande i all den logistik som en swing befinner sig i och måste hantera. Utifrån anteckningarna granskar jag de system som funkade för mig. Jag har också utgått från en scen i föreställningen och klippt ihop en filmsekvens för att illustrera min process och mina olika uppgifter som swing i samma föreställning. (Bilaga 1 *Filmkollage: Alla mina tracks i det stora julnumret ur She Loves Me på Spira 2021*).

1.4 Förklaringar av begrepp som används arbetet

Track - Ett track är ens spår att följa i föreställningen. Det är stommen som du gör varje föreställning, var du går, hur dansstegen ser ut, vilka saker du flyttar med mera.

Switch-track - Ett switch-track är när du som swing behöver kombinera och byta track mitt i en dans, en scen eller en låt. Detta kan vara för att det vid tillfället saknas folk och viktiga luckor behöver fyllas.

Swing - En yrkesform inom musikal och dans där du har ansvaret att täcka platser i ensemblen om personer försvinner. Huvudsakligen inte huvudroller.

Understudy - medlem av en ensemble som spelar en mindre roll men även är ersättare⁴.

Swingbibel - En typ av handbok som du skapar som swing där alla dina anteckningar om roller, tracks, rörelser, riktningar mm finns⁵. Swingbibeln är egentligen mer av ett koncept, hur du som swing håller reda på ditt. Det kan vara en anteckningsbok, anteckningar på telefonen eller som jag gjorde, mitt manus blev min bibel. Något som ni kommer kunna se tydligare under ”Mina system och lösningar”. Det behöver alltså inte nödvändigtvis vara en bok.

2. Beskrivning av arbetsprocessen att ta mig an uppgiften som swing i *She Loves Me*

2.1 Jag som swing – att omfatta och ta sig an uppgiften

She loves me var mitt första jobb som swing och det var med skräckblandad förtjusning som jag antog utmaningen. När jag kom till teatern för repetitionsstart föreställde jag mig att jag direkt skulle förstå min arbetsuppgift och hur jag skulle ta mig an den, men så blev inte riktigt fallet. Att

---

⁴ *understudy* - *Uppslagsverk* - *NE.se*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/understudy>. Åtkomstdatum 07 juni 2022. hämtat 5/5 - 2022

⁵ *Bloomsbury Collections* - *Broadway Swings* - *Covering the Ensemble in Musical Theatre*. <https://www.bloomsburycollections.com/book/broadway-swings-covering-the-ensemble-in-musical-theatre/some-terms-to-know?from=search>. Åtkomstdatum 07 juni 2022. hämtat 5/5 - 2022

vara swing i *She loves me* blev en process som handlade om att successivt försöka förstå vilka funktioner som behövde fyllas och vilka som inte behövdes. Det visade sig att bara för att en person var borta behöver en inte täcka upp för allt den gör, utan bara det som var nödvändigt för scenen t.ex dansen, sången eller annat. Detta betydde i praktiken att jag under hela föreställningen kunde köra mitt egna track samtidigt som jag i en viss scen behövde gå in i en annan roll för att täcka upp den platsen eller den personens uppgifter. Under repetitionsveckornas gång blev det gradvis tydligare vilka mina uppgifter skulle bli i föreställningen och jag insåg att det skulle krävas ganska mycket av mig för att både mäktas med alla olika typer av uppgifter och också att leverera till den grad som förväntades i varje uppgift. De roller som jag i slutändan under hösten kom att spela i föreställningen var:

En dansande doktor

En vanlig dansande och sjungande kund

En dansande servitör

En dansande, jonglerande och gymnastiserande servitör

Två reklampersoner

Tre olika dansande män

Tre olika julsångare

Två manliga dansande och sjungande kunder

En dansande restauranggäst

Min erfarenhet blev att en av de mest utmanande uppgifterna man har som swing är att hålla koll på alla andra medspelares tracks och exakt vad dom gör. Detta medför att man förflyttar fokus från den egna uppgiften till vad alla andra gör i föreställningen. För att ge ett konkret exempel: I ett dansnummer i akt två har karaktären *George Nowack* tillslut fått reda på att den kvinna han älskar *Amalia Balash* är kär i hans alter ego "kära vän". Han står på gatan efter att han fått reda på detta och brister där ut i sången *Hon älskar mig*. I vår uppsättning skulle då tre män från gatan ansluta till ett dansnummer tillsammans med *George*. Eftersom att jag inte var en av originaldansarna så var mitt jobb att lära mig koreografen för alla tre dansare d.v.s. från tre olika positioner med olika steg, riktningar och räkningar. Jag blev här tvungen att finna ett sätt att lösa detta för att blixtsnabbt

kunna hoppa in och täcka upp för vem som helst av dessa tre vid behov. Hur jag gick till väga beskriver jag närmare i stycket om mina strategier och lösningar.

Exempel på två ytterligare utmaningar som jag stod inför som swing i föreställningen och var tvungen att hitta sätt att hantera var rollen som den ”kvinnliga kunden” och den ”jonglerande servitören”.

Som swing måste man alltid vara redo att fort hoppa in där det behövs och det kan ingå att hoppa in som swing för både manliga och kvinnliga roller. En förmiddag t.ex innan föreställning blev jag uppringd av producent och danskapten som bad mig komma till teatern fortast möjligt. En av huvudrollerna skulle bli frånvarande och hennes understudy var tvungen att hoppa in i huvudrollens plats vilket i sin tur betydde att jag behövde fylla understudyns plats. Situationen var dock att jag aldrig repat eller blivit instruerad i vad hennes track innehöll. Så fyra timmar innan föreställningens start stod jag intensivt och övade jag om och om igen min kollegas track för att sen på kvällen kunna hoppa in och fylla den lucka som hade skapats. Som tur var gick det bra och allt löste sig under föreställningen.

Som swing vet du alltså, till skillnad från i uppdraget som understudy som regel inte vilka roller du blir aktuell att täcka upp för eftersom man inte på förhand vet vem som kommer försvinna. Du kan vara aktuell för så många olika roller på kort varsel. Detta gör också att du kanske hamnar i en situation där du behöver hoppa in på en roll där du saknar en viss specialkompetens som originalskådespelaren innehar. För min del blev detta tex aktuellt när jag hoppade in för den ”jonglerande servitören”. Detta var en roll som var rollsatt utifrån en förutsättning att man ville att personen i rollen kunde göra akrobatiska konster och jonglera. Jag visste på förhand att det kunde bli aktuellt för mig att täcka upp för den rollen. Turligt nog kan jag jonglera och har också grunder i gymnastik och akrobatik. Trots detta krävdes det i detta fall väldigt mycket övning och en rejäl ansträngning från mitt håll för att komma till en punkt där jag också i rollen kunde gå upp och vila i och vara stolt över det jag gjorde på scenen.

Min erfarenhet från den här perioden att sammanfattningsvis utmaningarna för den som står inför swinguppgiften i en föreställning är väldigt komplexa. Det gäller inte bara det rent tekniska att lära sig sina kamraters tracks, det är också avgörande att finna snabba vägar att bli bekväm i rollen man hoppat in för, i växlingen mellan olika roller och ibland delar av roller man för stunden agerar och reagerar utifrån. Detta samtidigt som en stor del av ens uppmärksamhet kanske måste ligga i att

minnas t.ex vilken av de tre olika koreografierna som är min just den aktuella dagen och föreställningen.

2.1.1 Mina system och lösningar

I USA där uppgiften som swing är mycket mer väletablerad finns ett specifikt verktyg och system. Man talar om den så kallade swingbibeln. Till en början tyckte lät som ett skämt men med tiden förstod jag hur användbart ett sådant system kunde vara. Jag började själv applicerade det under processen.

Swingbibeln är helt enkelt en slags handbok som du som swing skapar under repetitionstiden och också fortsatt under själva spelperioden. I swingbibeln noteras på olika sätt ner den information som man som swing i en specifik föreställning behöver hålla reda på.

Informationen gäller exempelvis:

Noterna/stämmorna - Som kan skilja sig beroende på vems track du kör för dagen.

Koreografierna - Detta innefattar också räkning, riktningar, danssteg mm som kan skilja sig från track till track.

Scenerierna - Var, när, hur du ska röra dig på scen och vad du ska göra.

Rekvizita - Detta kan skilja sig något otroligt och kan vara en avgörande detalj som inte får missas. Exempelvis kan någon av dina kollegor på scenen behöva få något viktigt på en viss plats och vid en viss tidpunkt och då är det ditt jobb att se till att inte glömma det.

Repliker - Eftersom att man inte vet när man eventuellt skulle behöva hoppa in så måste man ständigt hålla replikerna färska.

Kostym - Pågrund av ständiga karaktärsbyten så har swings ofta den största garderoben och då är det mitt ansvar att ta på rätt kostym till rätt scen.

Det finns olika sätt att notera ner den information man behöver och det gäller att lära sig vilket system som personligen passar en bäst. Är det t.ex att färgkoda allt, rita upp hur sakerna ska flyttas eller kommer man bäst ihåg genom att skriva ner det i text?

De system som jag skapade för mig gjorde så att jag enkelt kunde särskilja på mina olika tracks och snabbt minnas vad mitt uppdrag var. Min swingbibel låg alltid nära tillhands under hela repetitions och spelperioden för att snabbt kunna kolla upp saker om jag skulle bli osäker. Biträdande regissör i produktionen såg också till att alla i ensemblen skrev en personlig lista på väsentligheter som man gjorde under föreställningen. ”Väsentligheterna innebar allt som du under föreställningen gjorde och som inte kunde ignoreras. Exempelvis flyttning av stolar, placering på scen, entre och sorti med mera. Detta för att underlätta för mig och min kamrat som var swings. För att illustrera processen och mitt praktiska tillvägagångssätt för att skapa mig en struktur i uppdraget visar jag (nedan) två bilder som är utdrag ur mitt manus från *She loves me*. Bild 1 scen 54C *Tolv da'r till julen (samma scen som visas i filmen)*, Bild 2 ur scen 35 *En romantisk atmosfär*. Jag upptäckte att jag personligen har mycket hjälp av visuella koder och att det därför fungerade bra för mig att färg koda mina antecknar. Jag har använt mig av tre olika färger (Bild 1) för att tydliggöra mina olika uppgifter beroende på vem jag spelar för dagen.

Bild 1

134.

KUNDER
TACKAR, TACKAR
DET BLIR SÅ BRA
TACK FÖR I DAG, TACKAR...

EXPEDITER
TACK, TACKAR
HA DET SÅ BRA
TACK FÖR I DAG, TACKAR...

AMALIA
Vilken dag!

GEORG
Vänta bara till den tju'fjärde!

JULSÅNGARE & EXPEDITER
Den tju'fjärde!!!

JULSÅNGARE & KUNDER
EN DAG TILL JULEN
EN DAG TILL JULEN
DET ÄR FÖR SENT FÖR OSS ATT KÖPA KLAPPAR

VI ÄR DOM INDRA SOM ANTE HINN...
VI ÄR DIM ONDRA SOM HINNE-TANT...
VI ÄR DOM ANDRA SOM INTE HANN...
INTE HANN, TIDEN FÖRSVANN!
VI ÄR DOM DÄR SOM GÅTT UT TILL SLUT
NÄR TIDEN RUNNIT UT, ÅH!

EN DAG TILL JULEN
EN DAG TILL JULEN
HUR SKA VI NÅNSIN HINNA KÖPA KLAPPAR?

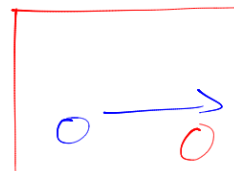
VARFÖR SKA VI ALLTID VÄNTA SÅ?
INGEN FÖRSTÅR!
HALVA FAMILJEN RISKERAR ATT BLI UTAN KLAPP I ÅR!

KUNDER, JULSÅNGARE
TACKAR, TACKAR
DET BLIR SÅ BRA
TACK FÖR I DAG, TACKAR...
GOD JUL ALLA!

EXPEDITER
TACK, TACKAR
HA DET SÅ BRA
TACK FÖR I DAG, TACKAR...
GOD JUL ALLA!

Slut på Scen 4

Plocka ut det runda
bordet

BLÅ - Representerar mina stämmor när jag hoppade in som julsångare. Det står både ”julsångare” och ”kunder” i manuset vilket är två olika arbetsuppgifter med olika scenerier. I detta fallet var mitt egna track att vara julsångare.

GRÖN - Representerar när jag hoppade in som expedit och expeditens stämma skiljde sig från den blåa julsångarens.

RÖD - Representerar vad jag sjöng som kund och detta varierade varje gång jag hoppade in som någon ny kund.

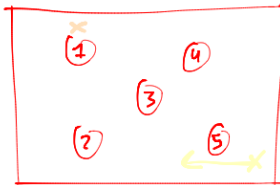
Det färgkodade systemet är något som jag genomgående använder mig av på olika sätt. Det hjälper mig genom att det ger mig något visuellt att se på och fungerade alltså bättre för mig än att ha exempelvis informationen i en beskrivande text.

Jag använde mig av samma system dvs färgkoder (bild 2) när jag skulle tydliggöra rörelser, förflyttningar eller scenerier.

Bild 2

- Andreas är Liszt - (står och pratar med Petra)
- Johan (Viktor) och Sara är paret
- Simon är servitören och följer Åsa
- alla anländer lite si som så

Kom in med fart direkt efter smällen! Med bord 4 och tillhörande stolar

77.

Scen 4

Preppa Simons stol bakom lila byxa

Café Imperiale. Ett romantiskt kafé med stearinljus, dämpad belysning, kärlekspar vid borden. Vid ett bord sitter AMALIA förväntansfull - med boken och rosen framför sig. HON ser sig nervöst omkring - och smuttar på ett glas rödvin.

#35 En romantisk atmosfär (Servitör)

Ramla som servitör i roll som Simon

SERVITÖR
(till DISKPLOCKARE)

DRUMMEL, OM DU FUMLAR IGEN
ÄR DET FÄRDIGJÖBBAT SEN!

Ligg kvar och kolla på Åsas fötter och uppåt

Som Johan kommer jag in med Sara som par

God afton, herrn. God afton, frun.

Res sig och försöka gå

ALLT VI SKA SERVERA DOM ÄR
EN ROMANTISK ATMOSFÄR

Andreas kommer fram mot sitt bord å Åsa

Ljuvligt att se er här igen, herr Liszt.

GÄSTERNA FÖRVÄNTAR SEJ DET
SÅ STÖRANDE MOMENT GÅR EMOT VÅR IDÉ
MJUKT BEHAGLIGT SKAPAR VI HÄR
EN ROMANTISK ATMOSFÄR

Härma Åsa

VI FÅR ALLA KÄRLEKSAFFÄRER HIT
KAN ETT UPPDRAG VARA MER ÄRORIKT?
VÅRDA VARJE KNOPPANDE RELATION
SE VAR LITEN STRÄVANDE STICKLING SPIRA

AMALIA går ut.

SE PÅ VARJE RENDEZVOUS SOM ETT KALL
ALLVARET PRÄGLAR ANSVARET SOM ÄR VÅRT
ALLT DOM VILL ÄR ATT FÅ KUTTRA I STILLHET
SKA DET VA´ SÅ OÖVERSTIGLGT SVÅRT?

Den röda rutan (i bild 2) med nummer representerar en fixerad scenbild och det blåa är alla scenerier som sker runt om. Det vill säga allt som regissör och koreograf har bestämt ska hända under scenens lopp. Här kan man också läsa hur jag beskriver de olika personerna som jag följer. Jag har i mina anteckningar valt att bara ta med det som är väsentligt för att scenen ska fungera. Att bara fokusera på den minsta möjliga information för att scenen skall fungera visade sig vara en bra strategi eftersom att det oftast då inte blir så mycket att hålla reda på. Detta i sin tur gjorde det också enklare för mig som swing att kunna fokusera på både att fullfölja mitt uppdrag men också ha kapacitet att tänka på karaktären som jag för stunden spelar.

2.1.2 En illustration av uppdraget och arbetsprocessen i föreställningen

Filmen: <https://youtu.be/Jman4hNqxPg>

Som ett förtydligande till arbetet återfinns en illustration av swinguppdragets olika uppgifter: *Filmkollage. Alla mina tracks i det stora julnumret ur She Loves Me på Spira 2021*. För att ytterligare illustrera de olika uppgifter som ingick i mitt uppdrag som swing i föreställningen har jag sammanställt en liten film av olika klipp från det stora julnumret som ligger i slutet av föreställningen. Julnumret är det största ensemblenumret i hela föreställningen. Detta i sin tur betyder ett stort ansvar från swingarnas håll att hålla reda på alla sina tracks. Som jag försöker visa i filmen (med de röda pilarna) så kan det hända att man som swing får hoppa runt väldigt mycket till olika positioner. Vissa av dessa positioner blev jag tvungen att täcka på föreställning utan att ha gjort dom under repetition. Detta är en av de saker som jag också tycker gör swingandet extra spännande och utmanande samt gör att det inte känns repetitivt. Det finns alltid nya utmaningar. Som filmkollaget illustrerar innebär bytet av tracks också att jag får anpassa:

- Kostym
- Plats på scen
- Koreografi
- Samt stämmor (även om det inte hörs)
- Interpretation (så som ålder, relationer, den fysiska kroppen mm)

Att slängas ut och förväntas fixa ett nummer som detta med alla dess byten kanske låter som en sak som kräver väldigt mycket planering och övning. När man själv väl står där finns det dock inte så

mycket att be för. Det är bara att improvisera och göra så gott man kan utifrån den förberedelse man har och så går det som det går. Huvudsyftet att swinga i ett nummer som detta är att fylla eventuella hålrum som kan uppstå och få helheten i föreställningen att fungera.

En avgörande förutsättning i situationer som dessa var självklart ett riktigt välfungerande samarbete med samtliga kollegor på scenen och speciellt med danskapten och min swingkollega Petra. Tillsammans hittade vi lösningar och lärde oss snabbt det som behövde läras nytt för att klara att täcka samtliga tracks och klara föreställningen.

2.2 Hur påverkade swing mig som person? Självförtroende, stressnivå, gruppdynamik m.m

Jag beskriver min roll som ”Den osynlige räddaren” och det är lite så jag har känt mig under min tid som swing. Min funktion i föreställning har varit att fylla eventuella luckor. Det har också inneburit att jag vilken sekund som helst måste kunna flyttas från min egen position utan att det märks. Utan att det får problematiska konsekvenser för föreställningen. Jag måste kunna tas bort utan att själv skapa en lucka som i sin tur behöver fyllas. Om man hårdra det betydde detta att mina arbetsuppgifter och mitt personliga track behövde vara så att säga betydelselöst. Under repetitionerna upplevde jag att jag ibland blev ensam i repetitionsprocessen. Man har personligen varken scener, repliker eller annat av betydelse för hela bygget, för helheten. Men måste ändå vara som en fluga på väggen under repen för att lära sig alla andras saker.

Stundvis upplevde jag detta som väldigt tärande. Man lägger ner så mycket tid och energi på att lära sig allas saker. Man gör mer jobb än någon annan och är ständigt på tårna - men när det väl gäller föreställningarna så syns du knappt. Det är ju självklart hela poängen också med swingens uppgift att det inte ska synas när någon annan är borta. Men grundförutsättningen att vara den som skall kunna lösa allt men samtidigt skall förbli osynlig är gissningsvis en av orsakerna till att det är få som antar uppdraget att vara swing.

Vi hade väldigt många bortfall under vår spelperiod av *She Loves Me*. Detta betydde för min del att jag oftare körde andras tracks än mitt egna. Många föreställningar räddades genom min och min swingkollegas förmåga att snabbt anpassa oss, vara professionella och fullfölja vårt uppdrag.

Detta utan att vi ur ett publikperspektiv så att säga syntes. Känslan att vara det där kugghjulet som får allt att funka när hela föreställningen annars skulle riskera att haverera är å andra sidan nästan magisk. Detta var också något jag lärde mig mer och mer under uppdragets gång att uppskatta. I början var det en pärs att inte få synas för allt slit man lade ner men ju längre in i spelperioden vi kom desto roligare och mer sporrande blev det att veta hur viktig ens insats var för föreställningen som helhet. En annan positiv aspekt som jag upptäckte är det att swingens uppdrag aldrig blir upprepande. Vi talar ofta om att det är en omöjlighet att två föreställningar blir likadana och att man som skådespelare ständigt måste hålla lågan uppe för att inte hamna i ”slentrianmässiga mönster”. Men som swing hamnar man inte lätt i slentrian. Det är en del av jobbet att alltid hålla flera spår färska, saker kan ändras några timmar innan start och plötsligt ska du gå in och tex jonglera på scen för första gången någonsin. Denna aspekt är något som jag upplever gör swingrollen väldigt tacksam, speciellt om man uppskattar att testa nytt, gillar att behöva använda hjärnan för att räkna ut hur man kan lösa problemen som uppstår. Problemlösning är en stor del i rollen som swing. Så fort någon är borta ställs du inför ett problem ”hur löser vi detta?” Och känslan sen när man hittat lösningen, allt flyter på och man kan stå i applådtacket och vet att det gick bra. Den känslan är oslagbar.

2.3 Vad lärde jag mig som artist och hur påverkades mitt konstnärskap?

Hur påverkade det mig och hur jag kan använda dessa erfarenheter för mitt konstnärskap? Jag tänker ta upp de tre saker som har gjort störst påverkan på mig som artist och som jag tar med mig i mitt konstnärskap.

Jag skulle säga att först och främst påverkas min självbild, vem är jag som artist och vad klarar jag av? Som jag tidigare nämnt har jag fått göra saker som aldrig trodde jag skulle få chans till på scen. Det känns som att jag har hoppat från 10an fler gånger under denna höst än någonsin tidigare i mitt liv. Bara för att nämna några få exempel så har jag dansat på en stor scen för första gången, jonglerat, gjort akrobatik, varit både understudy och swing. Listan fortsatte att växa och det gjorde även mitt självförtroende. Känslan att veta att man kan åstadkomma saker som först verkar omöjliga är något av det bästa. Vad swingandet också gjorde för mig var att det tvingade mig ut på territorium som jag aldrig tidigare satt mina fötter, och faktumet att det inte var skola gjorde att jag inte hade något annat val än att bita ihop och hoppa från högsta höjden. Med insikten att jag inte

dog när jag hoppade sporrade mig att fortsätta försätta mig i obekväma situationer och situationer som jag aldrig tidigare befunnit mig i.

Jag tror också att förmågan av planering, metodskapande, problemlösande för att ta några exempel, som du tillhandahåller som swing är allt annat än negativt för ens artisteri. Vetskapen av att jag som artist kan stå på egna fötter och inte behöver förlita mig blint på exempelvis regissören känns väldigt betryggande och stärkande. Jag vet att jag klarar av att lösa de problem som eventuellt dyker upp, jag vet att behöver jag skapa en metod för att lyckas med ett sceneri så klarar jag det och behöver jag utforma en plan över min runda i föreställningen så fixar jag det också.

Den tredje erfarenheten jag vill ta upp är den som kretsar kring karaktärsjobbet man gör som swing. Som så mycket annat tvingas du in i karaktärer som kan ändras dagarna efter varandra. Vad detta göra är att du blir van att snabbt anpassa dig till dagens karaktär/karaktärer. Jag upplevde att jag blev snabbare på att hitta exempelvis en kropp som passade karaktären, en vilja som jag kunde spela på eller en personlig historia att utgå ifrån. Mycket av min scentid i *She loves me* var ren improvisation och genom att skapa en tydlig karaktär så gav jag mig också bättre förutsättningar till de improvisatoriska stunderna.

3. Sammanfattning slutsatser, verktyg och nycklar

För att sammanfatta upplever jag att mina erfarenheter att ha genomfört uppgiften som swing i musikalproduktionen *She loves me* gjort att jag har vuxit som skådespelare och musikalartist. Jag vågar mer nu, jag vet att jag klarar saker som vid första anblick känns omöjliga och jag har en bättre bild av vad professionalitet är. För mig blev det tydligt att professionalitet i mycket handlar om tilliten till kollegornas kunskap, tilliten till sin egen kunskap och strävan att alltid göra sitt bästa utifrån de erfarenhet och den verktygslåda man bär på.

Något av det viktigaste jag tar med mig är hur uppdraget synliggjort vikten av att ha med sig verktyg och tekniker från sin utbildning. Hur de konkreta verktyg jag fått med mig skapar självständighet eftersom det hjälper mig att själv skapa de förutsättningar jag behöver för att kunna genomföra uppdraget utan att behöva lita till att jag får allt detta från tex uppsättningens regissör.

Och för att då sammanfatta de verktyg och nycklar som funkade för mig följer här några konkreta exempel:

- * Alla mina anteckningar som jag skrev sedan repstart. De anteckningar som jag senare kunde kalla min ”swingbibel”. Dessa anteckningar guidade mig när jag inte mindes, fick mig på rätt kurs när jag stod framför något nytt och fick mig att känna ett lugn i all problemlösning.
- * Den verbala biten var otroligt viktig. Som jag tidigare nämner så är kontakten med kollegor och då speciellt dina med-swings otroligt viktig. När jag insåg att frågor är mina vänner då infann det sig ett lugn över uppgiften. Att öppet prata, be om hjälp och fråga sina kollegor är guld värt.
- * Att skapa ett visuellt system för minnet. Vi fungerar ju så att ju fler sinnen vi stimulerar desto bättre minns vi saker. För mig var det färger och bilder som funkade för att skapa den visuella kopplingen till mina anteckningar som annars bara skulle vara ord på papper.

Jag anser att vem som helst skulle kunna kliva in i rollen som swing, bara personen förstår vad jobbet innebär och har med sig rätt verktyg och nycklar för att klara uppgiften.

Nedan sammanfattar jag utifrån detta några av de verktyg och nycklar jag som varit viktigast för mig för att klara av uppdraget.

Tips till dig som ska vara swing:

- Testa olika sätt att anteckna och skapa mönster. Det kan hända att olika sätt funkar bättre för olika saker.
- Våga fråga om hjälp. Våga ta tag i den du ska swinga och be dom gå igenom sakerna med dig. Du kommer lära dig snabbare, bättre och mer exakt. Det finns ingen skam i att fråga.
- Fokusera på det väsentliga. Allt finstilt som personen du swingar har skapat är inte väsentligt. Smala ner ditt fokus till det som verkligen har betydelse för scenen. Det ger dig också möjlighet att få improvisera lite som en ny karaktär vilket är väldigt roligt.
- Om du har en kollega som också swingar, ta då hjälp av varandra. Prata, gör upp planer, repa och lös saker ihop. Din swingkollega är din vän och ni sitter i samma båt. Använd dig av det och ha kul tillsammans!

- Lita på dig själv. Detta kanske låter klyschigt men att lita på sig själv och sin professionalitet var vändpunkten för mig. När jag började lita på allt jag kan, min professionalitet och all min skolning då släppte prestationsångesten tillsammans med rädsla att inte bli sedd eller hörd. Som swing krävs det mycket av en, men litar man bara på att man kan, då löser sig det mesta.

Tips till teatern som anställer en swing:

- För att få personen som ska vara swing att känna sig trygg är det bra om teatern dvs regissör, koreograf mm är själva införstådda med vad uppdraget som swing innebär.
- Även om det kan vara en svårighet. Men att få ett reptillfälle för oss swings där vi får testa på dom olika tracksen är guld värt.
- Ha tålamod och tillit. Som swing har man ständigt många bollar i luften och utifrån sett kan det se ganska kaosigt ut men vi har oftast koll. Så ha tålamod och lita på att vi vet vad vi gör så kommer det gå bra.
- Ha öppna armar inför att vi frågar massa frågor. Eftersom att vi inte får sakerna givna till oss måste vi ofta ta reda på det själva, så va öppna inför att hjälpa oss förstå och hjälpa oss fixa jobbet.

4. Tack

Jag vill här bara slutligen rikta ett stort tack till Spira som tog emot mig som praktikant och gav mig möjligheten till att medverka i uppsättningen av *She loves me*. Jag vill och tacka Roine Söderlund som försatte mig i positionen som swing och som litade på mig att jag skulle klara av åtagandet. Sedan vill jag tacka den enastående ensemble jag var en del av. Utan deras professionalitet och deras vilja att hjälpa mig när hjälp behövdes skulle mitt jobb som swing varit mycket svårare och inte lika roligt. Det var en fröjd att få spela föreställningen tillsammans med alla medverkande. Sist men inte minst vill jag tacka min swingkamrat, klasskompis och vän Petra Björkman för ett samarbete som gjorde varje föreställning lite extra magisk. Att få ha en swingkompis med sig är ovärderligt och jag hade den bästa!

5. Referenslista

Broadway Swings: Covering the Ensemble in Musical Theatre - 6 februari 2022

<http://www.jaustineyer.com/broadway-swings.html>

Lindsgård, Walfrid (2020). *Understudy - Hur är det att spela en roll som inte är min?*
(Kandidatuppsats), Göteborg, Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet.

Nationalencyklopedin - *understudy* - 6 februari 2022

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/understudy>

SWING TIME - Nailing the role of the offstage performer - 6 februari 2022

<https://dramatics.org/swing-time/>